

Rika och friska får bäst sjukvård

Patienter med mindre vårdbehov och högre socioekonomisk status har gynnats av vårdval och vårdgaranti, skriver Riksrevisionen efter sin granskning av primärvården. I klartext: Fattiga och sjuka har missgynnats. På nytt.

Primärvården har blivit mindre jämlik. Efterfrågan och inte vem som har störst behov har fått styra. Vårdcentraler i socioekonomiskt svaga områden i tätorter har färre läkare. Behovet av hyrläkare är stort i hela landet och störst i glesbygden.

Det visar [Riksrevisionens granskning](#) av hur konsumtionen av vård utvecklats i Region Skåne och Västra Götalandsregionen. Friska individer gör fler läkarbesök efter vårdvalsreformens införande medan de sjuka patienterna gör färre. I Skåne var det 1 700 individer med allvarlig sjukdomsbild som inte träffade en läkare under en tvåårsperiod. Under samma period tillkom det 47 000 nya besökare med lindriga eller självläkande symptom.

– Det är allvarligt att prioriteringarna inom primärvården idag i större utsträckning görs efter patienternas efterfrågan och inte efter vem som är i störst behov av vård. Detta är inte i enlighet med de etiska principer som ska styra vården, säger riksrevisor Jan Landahl.

Nyligen visade en [granskning från Inspektionen för socialförsäkringen](#), ISF, att fler har sjukskrivits sedan man införde vårdvalsreformen och dessutom har de långa ersättningsperioderna blivit längre.

– De vårdval som infördes under 2007 och 2009 ökat antalet sjukskrivningar med 6,4 % i Stockholms läns landsting, säger Kristian Person Kern, en av utredarna på ISF. På nationell

nivå innebär det en ökning med 3,4 %, eftersom en tredjedel av landets arbetsmarknad finns i Stockholmsområdet.

Vårdgarantin syftar till att stärka tillgängligheten genom att ange maxgränser för väntetider i primärvården.

Vårdvalet innebär att patienter har rätt att själva välja vårdcentral och att vårdgivare får etablera vårdcentraler var de vill. Ersättningen följer patienten vilket innebär att vårdgivarna konkurrerar om patienter och gör att lättbehandlade är mer lönsamma än personer med stora vårdbehov.

Vissa landsting i Sverige började med vårdvalssystemet redan 2007 och tre år senare blev det obligatoriskt för alla landsting att erbjuda patienter rätten att välja vilken vårdcentral eller läkare man vill gå till.